

Collegevoorstel

gemeente Langedijk

Datum : 18 december 2018
Agendnummer : 16
Adviseur : C. (Carlo) Doodeman
Afdeling / team : PZ/Burgerzaken
Vertrouwelijk : Nee
Onderwerp : Experiment centraal tellen verkiezingen 2019

18SC007913

Gevraagde beslissing(en)

1. Akkoord te verlenen om het bijgevoegde raadsvoorstel aan de raad ter besluitvorming voor te leggen. Het betreft deelname aan het experiment centraal tellen bij de gecombineerde Provinciale Staten - en Waterschapsverkiezingen op 20 maart 2019 en bij de verkiezingen van de Nederlandse leden van het Europees Parlement op 23 mei 2019.
2. Akkoord te verlenen op het aanwijzen van Sporthal de Oostwal in Sint Pancras als centrale tellocatie. Achtergrond: als het raadsvoorstel goedgekeurd wordt, dient het college de uitgekozen tellocatie uiterlijk de zevende dag vóór de dag van de stemming te hebben aangewezen.

Afdoening

Paraaf manager						
Paraaf medeadviseur	BMO	VVH	OW	B&P	PUZA	

	Conform voorstel	Conform aantekening gemeentesecretaris	Bespreken
Burgemeester			
Wethouder			
Wethouder			
Wethouder			
Wethouder			R
Gemeentesecretaris			
Aantekening secretaris:			
Collegiebesluit: 18 dec. 2018 Conform, met inachtneming van een tekstuele aanpassing van het raads besluit.			

Burgemeester en wethouders van Langedijk,

E. (Erik) Annaert
gemeentesecretaris/directeur

L.A.M. (Leontien) Kompier
burgemeester

Inleiding

Minister van Binnenlandse Zaken (BZK), Kajsa Ollongren, heeft gemeenten via een brief opgeroepen om mee te doen aan het experiment centraal tellen. Zo wil BZK onderzoeken of het tellen van stemmen efficiënter, betrouwbaarder en transparanter kan. Het experiment is mogelijk door de Tijdelijke experimentenwet stembiljetten en centrale stemopneming. Bij centraal tellen voeren de stembureaus na het sluiten van de stemming om 21:00 uur alleen een voorlopige telling uit op lijstniveau. Op grond daarvan kan op de avond van de stemming een voorlopige uitslag van de verkiezing(en) bekend worden gemaakt. Deze dient tevens als referentie voor de definitieve tellingen. Het stembureau telt op die avond dus niet de stemmen die op afzonderlijke kandidaten zijn uitgebracht. Dat gebeurt de volgende dag op een centrale locatie met een verse of uitgeruste ploeg tellers (zie bijlagen voor meer informatie). Meerdere gemeenten (zoals: Deventer, Rotterdam, Hollands Kroon en Nijmegen) hebben tijdens verschillende verkiezingen al meegedaan aan dit experiment. Over het algemeen zijn de ervaringen positief. Een woordvoerder van Binnenlandse Zaken zei daarover het volgende: "Vrijwel alle experimenteergemeenten zijn van mening dat door centraal te tellen het telproces betrouwbaarder verloopt."

Beoogd resultaat

Het beoogd resultaat is het proces van stemmen tellen tijdens de Provinciale Staten -, Waterschaps-, en Europese Parlementsverkiezingen efficiënter, betrouwbaarder en transparanter te laten verlopen.

Argumenten

1. *Centraal tellen biedt mogelijkheden die kunnen bijdragen aan een efficiënter telproces.*

Efficiënter

Omdat er de volgende dag op kandidatenniveau wordt geteld, kunnen eventuele telfouten die de vorige avond zijn gemaakt bij het tellen op lijstniveau, gecorrigeerd worden. Deze gelegenheid tot corrigeren, verkleint de kans op een hertelling en kan het telproces zo efficiënter maken.

2. *Centraal tellen kan zorgen voor een nauwkeurigere uitslag.*

Betrouwbaarheid

Centraal tellen wordt de volgende dag gedaan door een verse of uitgeruste ploeg tellers. Stembureauleden hoeven dus niet tot diep in de nacht door te tellen. Het is aannemelijk dat scherpe, uitgeruste tellers minder telfouten maken dan mensen die al de hele dag in de weer zijn. Dit kan bijdragen aan een nauwkeurigere uitslag.

3. *Door centraal te tellen, kan gemeente Langedijk het telproces transparanter maken.*

Transparanter

Centraal tellen vindt plaats op één locatie onder toezicht van het gemeentelijk stembureau en geïnteresseerde inwoners (voor wie de locatie toegankelijk moet zijn). Dit gebeurt op een uniforme en gestructureerde manier. Hierdoor kan gemeente Langedijk meer transparantie bieden dan wanneer er geteld wordt op afzonderlijke locaties met minder toezichthouders en uniformiteit.

*Team Verkiezingen heeft overwogen om centraal te tellen in de raadzaal. Wij betwijfelen echter of deze daar genoeg ruimte voor kan bieden zonder dat het chaotisch wordt. De voorkeur gaat dus uit naar een locatie met meer ruimte, zoals Sporthal de Oostwal. Wel is de raadzaal voor 21 maart gereserveerd als alternatieve/vervangende locatie.

4. *Gemeente Langedijk kan door deelname aan het experiment centraal tellen, bijdragen aan democratische vernieuwing.*

Democratische vernieuwing

Deelname aan het experiment biedt gemeente Langedijk en BZK de mogelijkheid om te onderzoeken of er een betere manier van tellen is. Als die er is, bijvoorbeeld in de vorm van centraal tellen, dan is deze in het voordeel van deelnemende partijen, kandidaten en kiezers.

Kanttekeningen

1. *Er is geen garantie op onverdeeld succes.*

Onzekerheid

Gemeente Langedijk zou voor de eerste keer centraal tellen. Of en in welke mate dit bevalt, kan vooraf niet gezegd worden. Het is immers een experiment. Er zijn wel positieve indicaties: gemeenten die ons zijn voorgegaan, zijn over het algemeen positief zijn. Vanuit afdeling Burgerzaken is contact opgenomen met experimenteergemeenten Borne (23.000 inwoners), Hof van Twente (35.000 inwoners) en Dronten (28.000 inwoners) om te vragen naar hun ervaringen. Zij waren vooral te spreken over de rust die ontstaat door centraal tellen.

2. *Meedoen aan het experiment kost meer inspanning en geld.*

Inspanning en geld

Om centraal te kunnen tellen, moet er meer geregeld en betaald worden dan bij normaal tellen. Denk aan de huur van een centrale locatie, catering/verzorging voor de tellers, vervoer/beveiliging van stemmen en betaling van meer presentiegelden. Hier staat tegenover dat BZK een vergoeding biedt voor deelname.

3. *Datum van bekendmaking uitslag De bekendmaking van de definitieve uitslag van de verkiezingen vindt later plaats.*

Datum van bekendmaking uitslag

Op de dag van de Provinciale Staten- en Waterschapsverkiezingen, wordt alleen een voorlopige uitslag op basis van de stemmen op lijstniveau gegeven. De definitieve uitslag is pas de volgende dag bekend. Bij de Europese Parlementsverkiezingen vindt de bekendmaking van de uitslag vier dagen later plaats (27 mei 2019). Dit heeft te maken met een afwijkende regeling. Achtergrond hiervan is dat in veel landen op een zondag wordt gestemd. Europese regelgeving bepaalt dat er pas uitslagen bekend mogen worden gemaakt als de stembussen in het laatste land zijn gesloten.

Communicatie

- Het raadsbesluit moet worden medegedeeld aan het ministerie van BZK.
- Afdeling communicatie informeert inwoners over de verkiezingen via de gebruikelijke kanalen.
- Na de gehouden verkiezingen zal in samenwerking met het ministerie van BZK een evaluatie van deze gewijzigde werkwijze plaatsvinden.
- Stembureauleden ontvangen bij goedkeuring van het raadsvoorstel een instructie per brief.
- Het ministerie van BZK organiseert een speciale bijeenkomst voor het experiment centraal tellen. Deelnemende gemeenten krijgen hiervoor een uitnodiging en gemeente Langedijk zal deze bijeenkomst bijwonen.
- Afdeling Burgerzaken neemt het proces centraal tellen op in het draaiboek verkiezingen.

Participatie (Interactief werken)

N.v.t.

Juridisch

Het experiment is mogelijk door de Tijdelijke experimentenwet stembiljetten en centrale stemopneming.

Financiën

- De extra kosten kunnen worden gedekt uit het verkiezingsbudget en de extra vergoedingen die wij ontvangen.
- Daarnaast ontvangt gemeente Langedijk bij deelname een vergoeding van € 5000,- van BZK.
- Net zoals tijdens de Provinciale Staten- en Waterschapsverkiezingen van 2015, komt er ook vanuit het gemeentefonds geld beschikbaar voor gemeenten. Er is nog geen definitief besluit genomen over de hoogte van dit bedrag. Zodra hier meer over bekend is, zullen gemeenten hierover geïnformeerd worden.

Vervolgstappen

1. Wanneer er een besluit is genomen, dat positief is over deelname aan het experiment centraal tellen, stuurt het verkiezingsbureau (Jennifer van Diepen en Annemarie Broersen van team Burgerzaken) het goedgekeurde raadsvoorstel naar het Ministerie van BZK (dit is nodig om mee te mogen doen).
2. De door het verkiezingsbureau uitgekozen tellocatie moet, uiterlijk de zevende dag vóór de dag van de stemming, aangewezen en bepaald worden door het College. Het College besluit ook op welk tijdstip het gemeentelijk stembureau de centrale telling verricht.
3. Werven van tellers, telleiders en leden gemeentelijk stembureau en deze laten benoemen door het College.
4. Inrichting tellocatie, catering en eventueel beveiliging van stemmen regelen. Ook ruimten voor de opslag van transportboxen en voor de invoer in OSV realiseren. Verder: afzetting rondom telteams organiseren en zorgen voor publiekelijke toegang tot tellocatie.
5. Transportboxen voor de stemmen in huis halen. Vervoer van de transportboxen met de stembiljetten, stempassen en het proces-verbaal van de stembureaus naar het gemeentehuis en de centrale tellocatie regelen (via een koeriersbedrijf of werknemers van gemeente Langedijk?). Opruimen tellocatie organiseren.
6. Telteams samenstellen. Teliinstructie opstellen. Telleiders en tellers opleiden en instrueren. Hesjes/badges (in verschillende kleuren) regelen die een duidelijke rolverdeling/onderscheiding t.o.v. de verschillende taken/werkzaamheden aanduiden. Ontvangst van de tellers op de centrale teldag en hun vergoeding regelen.

Bijlagen die onderdeel uitmaken van het besluit

Bijlagen ter informatie

1. *Brief van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties met de uitnodiging om mee te doen aan centraal tellen:*
https://vng.nl/files/vng/nieuws_attachments/2018/uitnodiging_deelname_experiment_centraal_tellen_verkiezingen_2019.pdf
2. *Uitleg centraal tellen door VNG:* <https://vng.nl/onderwerpenindex/bestuur/verkiezingen-referenda/nieuws/meedoen-aan->
3. *Impressie van centraal tellen d.m.v. nieuwsartikelen:* -
<https://www.binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/nieuws/meer-stemmen-centraal-geteld.9596240.lynkx>
- <https://nos.nl/artikel/2220260-veel-onvrede-bij-gemeenten-na-vorige-verkiezingen-maar-er-verandert-niets.htm>
4. *Evaluatie experimenten centraal tellen van de stemmen. Vanaf pagina 4:*
<https://kennisopenbaarbestuur.nl/media/255598/evaluatie-gemeenteraadsverkiezingen-en-raadgevend-referendum-21-maart-2018.pdf>

